

Tùy Bút
Chủ đề: xóm nhỏ của tôi
Tác giả: Kim Loan

XÓM ĐẠO NGOẠI Ô

Chúng ta khi sống trên xứ người, đều mang theo một chút quê hương theo mình. Có thể là một con đường, một góc phố, hay một xóm nhỏ yêu thương đã gắn bó một quãng đời dài. Tôi cũng có một quê hương trong trái tim mà mỗi khi nhớ đến vẫn làm tôi thổn thức, rạo rức khôn nguôi.

Đó là một xóm nhỏ vùng ngoại ô, cách trung tâm Sài Gòn khoảng gần 10 cây số. Nhớ hồi ra Sài Gòn học, khi các bạn bè hỏi đến nhà chơi, tôi trả lời ở Hạnh Thông Tây quận Gò Vấp, nhiều người còn ngỡ ngác không biết nó ở đâu. Tôi phải vẽ trên giấy chỉ đường cẩn thận, nếu bạn đi từ hướng Ngã Tư Phú Nhuận xuống, đường Hai Bà Trưng kéo dài là đường Võ Di Nguy, sau đổi thành Nguyễn Kiệm, đến khu vực Ngã Năm Chuông Chó, cứ tiếp tục đến Ngã Ba An Nhơn thì rẽ trái khoảng 500m, hỏi Giáo Xứ Đức Tin, nhà của tôi nằm phía sau nhà thờ đấy. Nhà tôi không ở trung tâm phố thị phồn hoa, xóm tôi không cao sang lộng lẫy, nhưng tôi yêu thương xóm đạo của tôi quá đỗi, vì đó là nơi tôi được sinh ra, lớn lên và cho tôi một tuổi thơ êm đềm, hạnh phúc.

Có thể nói, ngôi nhà thờ nhỏ, đơn sơ, bên cạnh cái chợ bé xíu là trung tâm điếm của xóm tôi, được bao bọc chung quanh bởi những dãy nhà cách nhau bằng những con hẻm, kéo dài và ăn thông với nhau dẫn ra đường cái đến thẳng chợ Thông Tây Hội (cũ) và xa hơn nữa là Xóm Mới. Thuở lên 9 lên 10, niềm vui của tôi là cùng lũ bạn nhỏ tụ tập chơi quanh xóm và sân nhà thờ. Tuy nhà thờ không lớn nhưng cũng có một khoảng sân tráng xi măng và hàng rào sắt bao bọc, đủ cho thế giới tuổi thơ chúng tôi. Góc bên trái của sân nhà thờ có trồng một cây hoa sứ, bên cạnh cái tháp chuông. Những buổi trưa nắng, cây hoa sứ và cái tháp chuông làm thành một bóng mát, lũ trẻ con nhặt hoa sứ chơi bán hàng, đám con gái chúng tôi chơi banh đĩa, nhảy dây, trong khi mấy đứa con trai chơi trò tạt lon ồn ào, náo nhiệt.

Vui nhất là 3 tháng hè, khi cây hoa phượng ở đầu xóm nở hoa đỏ rực, chúng tôi được nghỉ học, và những cuộc chơi trẻ thơ dường như dài bất tận. Buổi trưa hè nóng nực và im vắng, tôi thường trốn giấc ngủ trưa để nhập bọn cùng lũ bạn đã đợi sẵn ở sân nhà thờ. Những trò chơi làm chúng tôi say mê quên cả thời gian. Hết trò này đến trò kia nhưng không bao giờ mệt mỏi. Đến khi chán chường với những trò chơi ấy, chúng tôi lại rủ nhau đến chơi nhà xứ. Nhà của Cha nằm trong dãy nhà ngoài đường cái và là ngôi nhà đẹp nhất xóm. Nhà lầu đúc hai tầng, có ban công lát gạch đá hoa mát rượi nhìn ra khoảng sân rộng rãi, phía trước có hàng rào sắt bao quanh cao hơn đầu người lớn. Trong khuôn viên ấy, có một căn nhà nhỏ, là nhà bếp và nơi ở của ông cụ Hanh, người chăm lo việc giặt giũ cơm nước cho Cha. Con đường từ cổng vào nhà được tráng xi măng, và tất cả phần còn lại là mảnh vườn có đầy đủ các loại hoa kiểng. Ngay góc sân là cây mận cổ thụ cao to, cành lá xum xuê, vươn ra đến ban công trên tầng lầu. Sát bên hàng rào sắt là những bụi hoa mai, mỗi mùa Tết đến trổ bông vàng rực khiến ai đi qua cũng phải dừng lại trầm trồ.

Cổng sắt của nhà xứ luôn luôn để ngỏ, chúng tôi lại bày trò chơi trên nền xi măng, vì dọc lối đi có những hòn đá tảng rất to có thể làm chỗ ngồi nghỉ ngơi. Gió hiu hiu thổi, đưa những bông hoa mận rụng trắng xóa một góc vườn. Chúng tôi gom những bông hoa trắng toí như bông để chơi bán hàng, hoặc rải lên mái tóc để làm điệu như người lớn, rồi đi khắp vườn tìm những trái mận rơi rụng, khi ăn vào ngọt lịm đến tận ruột gan. Cũng có khi Cha xứ sai ông cụ Hanh ra vườn với cái cây dài để hái mận cho lũ chúng tôi. Cả đám reo hò ầm ĩ khi thấy rõ mận đầy ắp, ông cụ Hanh dẫn chúng tôi vào nhà bếp rửa mận, và còn hào phóng làm thêm một chén muối ớt đỏ tươi ngon lành, chưa ăn đã kịp chảy nước miếng.

Rất nhiều lần, Cha xứ cho chúng tôi vào căn nhà lát gạch đá hoa mát rượi của Cha. Chúng tôi ùa vào và len lỏi khắp nơi để khám phá thỏa chí tò mò trẻ thơ. Căn phòng khách rộng rãi có bộ bàn ghế sa lông và chiếc đàn piano lớn đặt ngay cửa sổ nhìn ra khu vườn. Cha đã dạy tôi những nốt nhạc đầu tiên trong đời trên chiếc piano này. Khi đánh được một câu nhạc, tôi đu người trên song sắt cửa sổ và hét to lên vì sung sướng. Ở trên lầu, còn có một phòng lớn để các nhạc cụ như một bộ trống, đàn guitar, và một cây đàn piano khác nữa. Đặc biệt có một thư viện nhỏ hẹp, bên trong là 2 kệ sách sát tường cao ngất ngưỡng, tôi phải kiễng chân ngửa đầu nhìn cho đến khi mỏi cổ mới thôi.

Cha xứ yêu thương chúng tôi đến như vậy, nhưng Ngài vẫn không thoát khỏi những trò chơi nghịch ngợm của lũ chúng tôi. Đó là những buổi trưa chúng tôi đến sân nhà xứ hơi sớm, khi nhìn thấy cửa nhà Cha vẫn đóng, đó là dấu hiệu Ngài đang ngủ trưa hay đang đọc kinh. Chẳng có chuyện gì làm, chúng tôi bèn nghĩ ra cái trò... bầm chuông. Một đứa leo lên vai đứa kia để với tới cái chuông và... bầm! Nghe tiếng dèp lịch xịch ra mở cửa là cả đám co giò chạy hết tốc lực ra ngoài cổng. Trò chơi này cho cảm giác mạnh, tim đập nhanh và hồi hộp vô tả. Không phải Cha xứ không biết tác giả là lũ chúng tôi, nhưng Ngài chưa hề la rầy nửa lời. Có người phàn nàn với Cha, Ngài cười tươi rói: “Cứ cho

chúng nó phá nhà xứ, còn hơn là để chúng đi phá làng phá xóm!” Ôi, câu nói ấy vẫn ám ảnh theo tôi cho đến bây giờ. Cha ơi, nếu ngày ấy Cha cảm đoán hay trừng phạt chúng con, thì con đã mất đi một thiên đường tuổi thơ đẹp tuyệt vời!

NGỌC LAN (ÁO DÀI SÂM MÀU) TẠI CA ĐOÀN GIÁO XỨ ĐỨC TIN,
HẠNH THÔNG TÂY GÒ VẤP THUỞ ẤY.
NGƯỜI PHÍA CUỐI ĐEO MẮT KIẾNG LÀ ANH QUANG.

*Ngọc Lan xinh đẹp, dịu dàng
Buồn vương đôi mắt, nồng nàn lời ca
Mong manh như một kiếp hoa
Luyện lưu hương sắc thiết tha dâng đời.*

Những buổi tối mùa hè cũng là những cuộc chơi không dứt. Trời oi bức hiem hơi những ngọn gió mát, cả xóm kéo nhau ra chơi ngoài cửa. Chúng tôi lại rủ đến nhà xứ hay sân nhà thờ. Những khi có trăng, những ngõ hẻm trong xóm trở nên đẹp lung linh, thơ mộng, nhất là những ngày bị cúp điện. Nhà xứ là nơi có những buổi hội họp của các hội đoàn giáo xứ, và ca đoàn cũng tập hát nơi đây, nên chúng tôi thích ghé chơi vì không khí rất vui. (Ai đã từng yêu mến tiếng hát Ngọc Lan, cô ca sĩ có giọng hát nhẹ như khói sương, dáng người mỏng manh và cuộc đời vắn số, cô ấy chính là một giọng ca chính của Ca Đoàn xứ Đức Tin thuở ấy, mà chúng tôi thường hay chen lẫn ở cửa sổ nhà xứ chỉ để ngắm nhìn sắc đẹp của chị Lan. Chị có một môi tình rất đẹp với anh ca trưởng tên Quang, là sinh viên Y khoa, với cặp kính cận và cây đàn guitar. Hai người sau đó đi vượt biên, khi ra hải ngoại thì chia tay và Ngọc Lan trở thành ca sĩ nổi tiếng của Trung Tâm Asia. Tôi sẽ trở lại đề tài này vào một dịp khác, kéo sẽ bị lạc đề, không chừng còn mang tiếng

“nhiều chiêng” thì oan cho tôi lắm!) Sau khi họp hành, Cha xứ thường mở rộng cửa cho chúng tôi vào xem ti vi, nhưng cũng chẳng nín kéo chúng tôi lâu hơn, cả đám lại kéo nhau đi tìm thú vui khác tại sân nhà thờ. Thế là một khung cảnh náo động lại bắt đầu. Chơi bịt mắt bắt dê, chơi trò trốn tìm, mệt thì ngồi xuống dưới bóng tối tháp chuông kể chuyện... ma, và khi có thêm trẻ nhập bọn thì chúng tôi chơi trò chơi tập thể. Hai đứa lớn làm quản trò, giờ hai tay thành cái công, đám còn lại xếp hàng nối đuôi nhau đi qua công và hát to:

*“Thiên đàng địa ngục hai bên
Ai khôn thời đại, ai dại thời khôn
Trên trời có Chúa có Cha
Đọc kinh cầu nguyện kéo sa linh hồn
Linh hồn phải giữ linh hồn
Đến khi gần chết được lên thiên đàng...”*

Đến lúc đó hai người làm công mới hỏi từng đứa: “Ăn cam hay ăn quýt?” cứ thế tiếp tục đi qua công và hát, đám ăn cam ngồi một bên, đám ăn quýt ngồi một bên (trước đó hai người quản trò đã bàn với nhau ăn cái nào là thiên đàng, ăn cái nào là hỏa ngục), cuối cùng tuyên bố ra, những đứa bên hỏa ngục phải còng lưng ra công mấy đứa bên thiên đàng xung quanh sân. Có thể thôi mà vui thật là vui, đến khi ba má đến réo gọi mới chịu chạy về nhà đi ngủ.

Thế rồi thời gian trôi đi, chúng tôi lớn lên thành những chàng trai thiếu nữ. Chúng tôi không còn tụ tập chơi ở sân nhà thờ hay nhà xứ nữa, chỉ thỉnh thoảng khi trường làm bích báo, tôi lại chạy đến phòng thư viện nhỏ của Cha để mượn những cuốn sách Tuổi Hoa được xuất bản trước năm 1975 mà Cha còn giữ lại, hoặc khi lớp của tôi mở tiệc Giáng Sinh tại nhà tôi thì tôi và mấy đứa bạn kéo nhau đến nhà xứ để mượn thêm bàn ghế. Tuy nhiên, tôi vẫn giữ thói quen mừng tuổi Cha vào dịp Tết. Cứ vào sáng mùng 1 Tết, sau bữa ăn trưa, tôi và hai nhỏ bạn thân trong xóm cùng đi chúc Tết Cha. (Lạ kỳ thật đấy, gần 20 đứa trẻ của ngày xưa mà bây giờ chỉ còn 3 đứa đến thăm Cha xứ thôi ư? Mà thôi, ngay chính Chúa Giê-su xưa kia chữa bệnh phong hủi cho 10 người, cũng chỉ có 1 người quay lại cảm ơn Ngài đó sao? Mà đó lại là 1 người dân ngoại, hướng hồ là lũ trẻ vô tâm vô tánh như chúng tôi, chắc Cha Sở cũng không lấy gì làm phiền hà). Ngài cũng đã già hơn, yếu hơn xưa, và ánh mắt nhìn chúng tôi mừng vui xen lẫn với một chút buồn ngậm ngùi, vì chúng tôi đã đủ lông đủ cánh bay vào cuộc đời mệnh mông.

Quả là như thế, tôi đã bận rộn triền miên với sách vở, học hành và những mùa thi nối tiếp nhau. Có chút rảnh rang thì cùng bạn bè vào những quán đèn màu thưởng thức cocktail, nhâm nhi ly café đá, tập tành nghe nhạc xập xình những bài hát thời thượng của Boney M, Abba, the Carpenters, hoặc thả hồn vào những bài hát tiền chiến ủy mị, nào Hương Xưa, nào Gửi Gió Cho Mây Ngàn Bay, nào Thu Quyên Rũ, hoặc đạp xe ra Sài Gòn dưới những con đường có lá me bay. Rồi có bạn trai, bận làm Thơ tình, yêu thương và hôn giận, xen kẽ với những căng thẳng lo âu của những mùa thi trên giảng đường, xôn xao

những ngày phượng nở và chia tay, nên những trò chơi đơn sơ và rẻ tiền của thời thơ ấu đã thực sự chìm vào lãng quên, trở thành một kỷ niệm xa xăm.

Tháng 12 năm 1989, tôi và 40 người khác được gửi đến trú ngụ ở một căn nhà giữa cánh đồng ở miền quê tỉnh Kompomsom, Cambodia chờ ngày lên tàu vượt biển. Buổi sáng tôi thường dậy rất sớm, bước ra ngoài tập thể dục và hít khí trời trong lành. Bàn chân tôi giẫm lên những đám cỏ còn ướt đầm hơi sương, và phía xa tận chân trời còn mờ tối là mặt trời đang mọc sớm hay ánh trăng tàn đang lặn muộn? Xa xa, làng mạc vẫn còn chìm trong giấc ngủ say dưới màn sương mờ đục, đẹp như một bức tranh. Những cây thốt nốt vươn mình trong bầu trời sớm, dáng cong rũ mềm mại như những cây dừa quê hương, tôi bỗng thấy nhớ nhà đến xót xa.

Giờ này chắc cái chợ nhỏ đã bắt đầu dọn hàng, nào bún riêu, bánh cuốn, xôi vò, bánh cam, chuẩn bị cho những hàng quà buổi sáng. Hai quán café ở đầu xóm cũng đã mở cửa đón khách đi làm sớm. Tôi như nghe thấy tiếng chuông nhà thờ buổi sớm vừa vang lên rộn ràng, thúc giục. Tôi ước sao có đôi cánh để bay về với xóm nhỏ của tôi, dù chỉ là vài phút thôi, để kịp nhìn thấy trong những ngõ hẻm còn mờ tối là bóng dáng các cụ ông cụ bà rảo bước đến nhà thờ, có bà vừa đi vừa cài vôi mấy nút áo dài, trước sân nhà thờ ông trùm Cương vừa mở cổng vừa tươi cười hỏi thăm những người đi lễ sớm.

Và phía sau ngôi nhà thờ, là căn nhà thân yêu của tôi, với giàn hoa bông giấy đỏ tươi trước cổng. Tôi nhớ từng người thân ruột thịt của mình, tôi nhớ cả những đồ vật vô tri vô giác nhưng đã từng gắn bó với tôi như hơi thở. Nhớ căn phòng ngủ của tôi, có một ô cửa sổ bé xíu nhìn ra khu vườn sau của nhà hàng xóm, thấy cả những cây chuối đong đưa những trưa hè dưới làn gió thoảng. Nhớ cái tủ đứng nơi góc phòng, bên trong là cả “gia tài” vô giá của tôi: những bộ quần áo tôi sắm được bằng chính đồng lương của mình, những cuốn albums, những cuốn lưu bút và nhật ký, đồ trang điểm. Nhớ chiếc bàn viết bên cạnh giường ngủ, nơi tôi vẫn ngồi hàng đêm soạn giáo án và chấm bài học trò, hoặc lãng đãng trên những trang nhật ký khi những hạt mưa đầu mùa rơi lộp độp trên mái tôn vào những đêm khuya lắc khuya lợ...

Rồi tôi khóc nghẹn ngào. Ở cái giây phút sắp sửa bỏ lại quê hương, tôi bỗng thấy yêu mảnh đất xứ sở của mình quá đỗi. Sao tôi lại muốn mình trở lại như trẻ thơ, hồn nhiên vô tư, không chút buồn lo nơi cuộc đời đầy biến động này:

*Cho tôi lại ngày nào
Trăng lên bằng ngọn cau
Me tôi ngồi khâu áo
Bên cây đèn dầu hao
Cha tôi ngồi xem báo
Phố xá vắng hiu hiu
Trong đêm mùa khô ráo
Tôi nghe tiếng còi tàu.*

(Phạm Duy)

Ngày hôm sau, con tàu định mệnh đã đưa tôi ra khơi, xa mãi quê hương thân yêu, đến trại tỵ nạn Thailand ở 4 năm ròng rã trước khi định cư tại Canada. Gia đình, người thân tôi cũng lần lượt ra đi sinh sống rải rác ở Mỹ, nên mãi 20 năm sau kể từ buổi sáng năm nào khóc trên xứ Chùa Tháp, tôi mới có dịp trở về thăm xóm nhỏ của tôi.

Thời kinh tế thị trường đã thay da đổi thịt đến tận xóm ngoại ô. Tôi đã lặng lẽ khóc khi đứng trước căn nhà xưa của mình mà nay không còn gì quen thuộc ngoài bảng số nhà 112/4, vì bây giờ đó là nhà hàng cơm bình dân. Nơi giàn bông giấy ngày xưa cho tôi những chiều mưa ụy mị xót thương những cánh hoa mỏng manh run rẩy, nay là quầy để thịt kho, cá chiên, rau xào, đậu hũ. Mảnh sân trước tráng xi măng thuở nào êm ấm những sáng mùa xuân chị em tôi phơi dưa kiệu, làm bánh mứt, nay là chỗ cho thực khách ngồi ăn vội vàng bữa cơm trước khi trở về hãng xưởng làm việc. Những căn nhà lâu mọc lên thay cho những căn nhà đơn sơ thuở nào làm cho những con hẻm bị nhỏ lại. Tôi hỏi bạn: “VẬY ánh trăng có còn tràn xuống hẻm lấp lánh, kỳ ảo vào những ngày rằm?” Câu trả lời là: “Trời ạ! Thời buổi này chẳng ai còn thời giờ để lãng mạn, mộng mơ nữa đâu”.

Nhà xứ được xây đẹp hơn, nhưng cây mận với những chùm hoa trắng như bông tuyết của tôi đâu rồi?! (Tôi nghe lòng mình thôn thức). Nhà thờ cũng được phá đi xây lại toàn bộ, cũng trên diện tích ấy người ta xây hai tầng lầu, phía dưới là chỗ để xe, phòng áo, phòng hội họp, còn trên lầu là Cung Thánh cao sang, gác đàn rộng rãi. Phía trước nhà thờ thật bề thế với những bậc cầu thang trải dài xuống tận phía dưới. Cái tháp chuông mới hơn và cao hơn, và không hiểu tại sao cây hoa sứ đã không còn nữa. Tôi hốt hoảng: “VẬY làm sao lũ trẻ nhặt hoa gửi mùi hương và chơi bán hàng?” Bạn tôi cười buồn: “Mày lo bò trắng răng. Con nít ngày nay chơi game, trò chơi điện tử, chứ đâu thèm chơi những trò chơi quê mùa rẻ tiền như chúng mình ngày xưa”. Tôi vót vát: “Thế còn những bài đồng dao: Thiên đàng địa ngục hai bên?... Ròng rần lên mây có cây lúc lắc?...” Bạn tôi lại cười buồn: “Xưa rồi, Diễm!” Buồn nữa là Cha xứ, linh mục Heromino Phạm Ngọc Giá và ông cụ Hạnh cũng đã lần lượt qua đời cách đây khá lâu. Bạn bè xưa mỗi đứa tan tác 1 phương trời. Tất cả đều đã đổi thay như cuộc đời dâu bể.

Từ trong đáy lòng, tôi thực sự vui mừng cho người dân xóm tôi vì cuộc sống đã được nâng cao. Tôi mừng vui cho những giáo dân của xóm đạo ngoại ô đã có một ngôi nhà thờ khang trang rộng rãi. Nhưng mãi mãi trong tâm trí tôi vẫn là hình ảnh một xóm nhỏ đơn sơ, có những căn nhà cao thấp xen kẽ nhau, có những ngõ hẻm rộn ràng sáng rực ánh trăng, và một ngôi giáo đường bé nhỏ xinh xinh. Và bao giờ cũng vậy, qua làn nước mắt, tôi thấy lung linh hình bóng của Cha Heromino Phạm Ngọc Giá, với đôi mắt nhân từ sau cặp mắt kiếng và nụ cười nở trên môi, đang mở rộng cánh cửa nhà xứ cho lũ chúng tôi ụa vào trong mùi thơm ngào ngạt của những bông hoa mận rụng trắng ngoài sân. Ngày ấy đâu rồi?!

Kim Loan

(Edmonton, trời lập đông, tháng 12/2023)

Đính kèm là hình của 2 chị em ruột Nguyễn Thị Thanh Dương và Nguyễn Thị Kim Loan từ xa tới dự đám cưới con người em ở Oklahoma, USA hôm 11 tháng 11, 2023

Nguồn: Internet eMail by **CATHY** chuyển

Đăng ngày Thứ Tư, December 6, 2023
Ban Kỹ Thuật Khóa 10A-72/SQTĐ/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH